Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 5. | Torsdag den 31. Januar 1889. | 4. Aarg.

Indhold: Breve fra Rigsdagen. — Et Besøg hos Mormonerne. — Demokrati. — Friskarekrigen i Nørup. — De smaa Begyndelser. — Direkte og indirekte Skatter. — Meddelelser. — Bekjendtgjørelser.

Breve fra Rigsdagen.

XII.

Medens der paa Rigsdagen i forrige Uge ikke foregik noget særligt mærkeligt, blev der derimod afsagt en Dom af Højesteret, som har forundret mange.

Sammenhængen hermed er følgende: Paa et politisk Møde, som afholdtes for et Aars Tid siden lod Alberti nogle Yttringer falde om Hr. Sylow, der er Borgermester i Korsør. Det er den samme Hr. Sylow, der for nogle Aar siden, som „flyvende" Kommissionsdommer med Berømmelse indskrev sit Navn i vor nyere politiske Historie. Hr. Sylow følte sig krænket ved disse Yttringer af Alberti. En almindelig Dødelig vilde nu have draget Alberti selv til Ansvar for Domstolen. Men Hr. Sylow, der i alle Henseender synes at rage op over almindelige Dødelige, fik det geniale Indfald, at indstævne de *Blade*, som havde *refereret* Albertis Yttringer til Dom og Straf. Et saadant Indfald vides ikke før at være paakommet noget Menneske med normale Sanser. — Havde Referaterne endda været falske, saa Hr. Sylow kom til at staa i et mindre glimrende Lys efter Referaterne end efter Albertis Foredrag, — saa havde der været nogen Rimelighed for at angribe Bladene. Men det erkjendtes at Referaterne var rigtige. — Ikke destomindre har Højesteret idømt de paagjældende Blade Mulkter, og det viser sig altsaa at et Blad kan blive straffet for at have leveret et rigtigt Referat af hvad en anden har sagt i et politisk Foredrag.

Selfølgelig maa vi, som loyale Borgere gaa ud fra, at Højesteret ikke kan fejle. Hvis Højesteret kommer til det Resultat, at Maanen er gjort af en grøn Ost, saa tro vi at Maanen er gjort af dette vigtige Næringsmiddel. — Men det kan undertiden være svært at tro, og for mange Medborgere vil den nys fældede Dom være en vanskelig Pille at sluge.

Der er imidlertid et Lyspunkt ved Hr. Sylows og Højesterets Færd, som man ikke maa overse. Hvis det nemlig nu bliver almindelig Skik at anklage og straffe Referenterne og Bladene for det som Rigsdagsmændene siger, saa er dette ganske vist en Behagelighed for Rigsdagsmændene. — Det er rimeligvis Hr. Sylows Mening, at Rigsdagsmændene kan have Bryderier nok iforvejen, og at det derfor er Synd at lægge yderligere Byrder paa deres Skuldre ved tillige at tiltale dem for hvad de siger. Muligvis mener han tillige at Rigsdagsmændene har maattet bøde saa tit, saa nu kan det være nok. — Alt dette kan være meget rigtigt. — Men da nu Hr. Sylow er en Rettens Mand, som ikke kan finde sig i at Ugudeligheden gaar ustraffet hen, saa maa han alligevel kræve et Offer for den krænkede Retfærdighed, — og saa faldt hans Øje paa de ulyksalige Referenter og Blade, og da alting, — efter det gamle Ord, — skal gaa ud over de fromme, saa er det nu Bladene der skal lide for Rigsdagsmændenes Synder.

Maaske har Hr. Sylow tillige ment, at Bladene havde bedre Raad til at betale Bøder end Rigsdagsmænd, og deri kan han ogsaa have Ret. — Ved nøjere at granske over Hr. Sylows Færd og Højesterets Dom, se vi altsaa hvorledes Menneskekjærlighed og Retfærdighed her gaa Haand i Haand. Kjærligheden viser sig overfor de brødefulde Rigsdagsmænd, som slipper fri, og Retfærdigheden sker Fyldest ved at straffe de uskyldige Blade.

Fra Hr. Sylow vender Tanken sig paa en let og naturlig Maade til Hr. Matzen. Hr. Matzen har i længere Tid indtaget en noget tilbagetrukken Stilling. Ligesom hin græske Helt, der under Krigen med

Troja, i længere Tid sad stille i sit Telt, fordi han var bleven krænket dybt af en af sine Vaabenfæller, saaledes har Hr. Matzen efter sit Sammenstød med L. Dinesen, siddet i sit Paulun med Haand under Kind, grundende over Verdens Utaknemlighed. — Men Kamptummelen lød dog som Musik i hans Øre, og han har nu atter vist sig paa Valpladsen med sin aldrig fejlende Landse. — Det var til Kjøge han drog, til selve Hovedsædet for den evropæiske Høvding, Hr. Hørup. — Jeg har efter Berlingske Tidende, optegnet tre Ord af Hr. Matzen, som dryppe af Visdom og Gudsfrygt.

Det første Ord lyder saaledes: „*Det er aldrig Højre, som volder Ufred i Samfundet*". — Og dog har Højre jo i særlig Grad Grund til at være utilfreds med Tilværelsen. Hvilket kummerligt Liv lever f. Eks. ikke Godsejere og Rigmænd i Sammenligning med Arbejdere og Bønder. Hvilken Krænkelse er det ikke for Højres Politikere, at de sidder inde med hele Magten i Landet, og dog maa taale at der overhovedet *er* et Folkething. Hvilken Fornærmelse mod Højres Militarister, at de faar alt hvad de vil, men at Folkethinget ikke vil sætte Lovens Stempel paa det de tager. Og hvad Hr. Matzen personlig angaar, saa er han endnu ikke naaet videre end til at blive Kommandør af Dannebrog! — Man maa i Sandhed forbauses over at et saadant Parti, der faar baade i Pose og Sæk, ikke volder Ufred i Landet.

Hr. Matzens andet Visdomsord lød saaledes: „*Ganske anderledes er Oppositionens Optræden i England*". — Hr. Matzen har her kun sprunget en lille Ubetydelighed over. Han har glemt at Oppositionen i England altid kommer til at regjere, naar den faar Flertal i Underhuset. Kan han faa indført den samme gavnlige Skik her, vil han vistnok se, at dette i adskillige Retninger vil forandre Oppositionens Optræden.

Hr. Matzens tredie Ord var et Gudfrygtighedens Ord. Han, hvis Fromhed er vel bekjendt, er, som man véd, en af Kirkens Støtter, Medlem af Kirkeraadet. Det lød saaledes: „*Med Guds Hjælp vilde Ministeriet endnu i lang Tid blive ved Roret*". — Ganske vist henviser Hr. Matzen i denne Sammenhæng ogsaa til at Ministeriet har „Kongens Tillid". Men da Hr. Matzen uden Tvivl paa sit Kommandørkors har læst de Ord: *Gud og Kongen*, saa tør det antages at disse to for ham falder sammen til ét, saa hans Mening er den, at saalænge Ministeriet har Kongens Tillid, har det ogsaa Guds Hjælp, og mister det Kongens Tillid, saa mister det ogsaa Guds Hjælp. — Denne fromme og i høj Grad kristelige Tankegang hos en af vore indflydelsesrige Mænd, maa i høj Grad glæde velsindede Borgere. — Nøjsomhed og Gudsfrygt, — det var de to Hovedaksler hvorom Hr. Matzens Tale drejede sig. Nøjsomhed, uagtet Højre har al Grund til at volde Ufred i Samfundet, og Gudsfrygt, thi, — næst Kongens Tillid, — skyldes Ministeriet Estrups lange Liv, en særlig guddommelig Styrelse.

Disse to Begivenheder, — Højesteretsdommen og Hr. Matzens Tale i Kjøge, giver os to meget tydelige og betegnende Billeder af vore Samfundstilstande. De er gode at faa Forstand af naar man forstaar dem.

Det er undertiden paa Sommerdage, at Luften bliver saa trykkende og kvalm. Man væmmes næsten ved at indaande den. Man føler sig tung og trykket, som slæbte man paa en uhyre Byrde. — Det er et Vidnesbyrd om, at der er Torden i Luften. Og henad Aften saa kommer Tordenen; Stormen suser og Regnen skyller ned. Og næste Dag er Luften frisk igjen.

Et Besøg hos Mormonerne.

III.

Det, som har gjort Mormonerne mest berygtede, er deres Flerkoneri. Vi skal derfor til Slutning omtale dette Forhold.

Efter Mormonernes Opfattelse er der tre Ting, som nødvendigt hører med til et gudeligt Liv: Arbejde, Omsorg for de fattige og Giftermaal. Pebersvendene i Utah anses for mer eller mindre forkastelige Individer. Man antager, at de ikke alene her i Livet bør være Gjenstand for Foragt, men at denne Foragt vil følge dem hinsides Graven, og at de i Himlen kun vil opnaa underordnede Bestillinger som Tjenere for de gifte Mænd. Jo flere Koner, en Mand derimod har, desto større Tjenerskab kan han gjøre Regning paa at faa i Himlen, og den Herlighed, han kan vente at opnaa, antages i det hele at staa i Forhold til det Antal Koner, han her har haft.

Ikke desto mindre er Flerkoneriet paa ingen Maade almindeligt blandt Mormonerne. De fleste tror, at hver Mand har en hel Skare Koner, men dette er en Fejltagelse. Det er egentlig kun en Tiendedel af Befolkningen, hos hvem der hersker Flerkoneri. Sagen er nemlig den, at Ingen faar Lov til at tage en Kone til, uden han kan godtgjøre, at han er i Stand til at forsørge den ny Familie, han grundlægger. Han maa desuden være forsynet med sine Foresattes Anbefaling og have Præsidentens Tilladelse. Alle disse Indskrænkninger bevirker, at Flerkoneriet praktisk kun kan finde Sted hos et Mindretal. At denne Indretning, som man skulde tro hørte til de umulige Ting i et Kultursamfund, ikke desto mindre findes, har forskjellige Grunde.

Først en religiøs Grund. Man beraaber sig paa, at Flerkoneriet hos Patriarkerne og hos Israels Konger ansaas for noget godt, som noget, der fuldkomment kunde forenes med et Gud velbehageligt Liv.

Dernæst paaberaaber man sig en social Grund. Mormonerne siger, at der i deres Land findes ingen Prostitution, ingen faldne Kvinder. Med en vis berettiget Stolthed sammenligner de Forholdene hos sig selv med Forholdene andre Steder, hvor der findes baade det ene og det andet. I den saakaldte „kristne"

Verden, siger Mormonerne, er der fuldt op med uægte Børn. Men hos dem er der ingen.

Men den stærkeste Grund til Flerkoneriet, er maaske den økonomiske. I et Land, som er under Opdyrkning, og som det lønner Umagen at opdyrke, er det legemlige Arbejde, baade Mandens og Kvindens, mange Penge værd. Jo længere man kommer mod Vest i Amerika, jo mindre udviklet Samfundet er, desto mere betales der for Arbejdet. I Mormonstaten var Arbejdet, især i Begyndelsen, meget værdifuldt, og der kunde tjenes mange Penge ved det. Det var derfor en Fordel for en Mand at have saa mange Børn som muligt, naar han var i Stand til at forsørge dem i den Tid, de var for smaa til at arbejde. Og Mormonernes Børn maatte meget tidligt begynde at tage fat. Særlig var det fordelagtigt at have mange Sønner, thi efter amerikansk Lov havde hver amerikansk Mand Ret til, naar han var 21 Aar, at kjøbe af Statens Jord ca. 150 Tdr. Land til en Pris af 4 Kr. pr. Td. Land, og at faa god Jord til saa billig Pris var en økonomisk Fordel, som enhver kunde forstaa.

Man har bebrejdet Mormonismen, at den vilde lokke Mændene til at blive Mormoner for Flerkoneriets Skyld. Dette kan man vel ikke ganske benægte. Men den stærkeste Grund til Flerkoneriet maa vistnok søges deri, at man vilde rejse en uoverstigelig Mur mellem Mormonismen og alle andre civiliserede Samfund. — Alle andre Steder betragtes Flerkoneri som en Forbrydelse. Man kunde ikke paa en mere aabenbar Maade skille sig fra den øvrige Verden, end ved at gjøre det til en Dyd. — Ganske vist er det kun et Mindretal, der lever i Flerkoneri; men hele Mormonfolket er af den Mening, at det er noget fortjenstligt, og der er ingen Mormon, uden at de har Slægtninge, der lever i Flerkoneri, saa de nødes alle til at tage det i Forsvar. Mormonsamfundet staar og falder med Flerkoneriet.

Virkningen af Flerkoneriet har været meget bedrøvelig. Mændene er blevne raa og brutale. Mange af dem, som ikke vilde indlade sig paa det, har man tvunget til det, og de har lidt meget ved det. Man fortæller om, at en af de fornemste og bedst begavede, der havde en Hustru, som han elskede, blev tvungen af Brigham Young til at tage en Kone til. Hans Haar blev graat paa en eneste Nat.

Den fordærvelige Virkning er endnu mere kjendelig paa Kvinderne. Hendes Stilling bliver underordnet, og hendes Udvikling standses. Hun er Børnenes Moder og Mandens Tjenestepige. Hun er ganske vist husholderisk og arbejdsom. Men hendes Tilværelse er forkuet. Meget sjældent ser man en Mormonkvinde paa Gaden. Hun lever afsondret i fuldstændig Afhængighed af Manden. Hun er en fulstændig Modsætning til vore Dages „Fremskridtskvinder".

Ganske vist holder Mormonkvinderne selv paa Flerkoneriet. Ikke én Gang, men mange Gange, har de i store Møder udtalt sig til Gunst for dette. Ved et Møde i Saltsøstaden 1878, der var besøgt af 2000 Kvinder, vedtoges enstemmigt en Resolution til Gunst for Flerkoneriet, og man udtalte det Haab, at denne Form for Ægteskabet en Gang maatte blive almindelig i hele den kristne Verden. — Men man maa huske paa, at de Kvinder, der udtalte sig saaledes, er baade fanatiske Mormoner og desuden meget uvidende. De har faaet hele deres Oplysning af Mormonpræsterne.

Af alt fremgaar det, at Mormonsamfundet er et Samfund, der fuldstændig styres af Præsteskabet. Dette Præsteregimente har i sin Lære indblandet sociale og økonomiske Lærdomme, som har bidraget til at give Samfundet lykkelige timelige Kaar. Men disse utvivlsomme Fordele er kjøbt dyrt ved at underkue enhver Frihedsytring. Og det er tvivlsomt, om Mormonismen vil være i Stand til at holde sig i Fremtiden, nu, da den ved Jærnbaner er kommen i Forbindelse med den øvrige civiliserede Verden. Det er aabenbart, at den allerede nu er i Tilbagegang. De indvandrede „Hedninger", Handelsmænd og Industridrivende fører deres Vaner fra den øvrige Verden med sig til Utah, og Mormonerne bliver paavirkede deraf. De har ogsaa Lyst til Fornøjelser og saadant noget, og de glimrende Butiker og al den Forfængelighed, der følger med Civilisationen, frister dem stærkt, naar de ser den udfolde sig i den af „Hedningerne" beboede Del af Hovedstaden. Naar Mormonfruerne begynder at faa Lyst til Silkekjoler og Ekvipager, saa falder Flerkoneriet bort af sig selv. Det bliver ganske simpelt for kostbart. — De maa desuden, foruden de almindelige Skatter, betale en meget høj Skat til Kirken, og en Gang imellem kommer der meget store Ekstraudskrivninger til andet gudeligt Brug. Og Mormonerne har ikke Lejlighed til at føre mindste Kontrol med, hvad disse Penge bliver brugt til. For Mormonerne, der er praktiske Folk, som véd, hvad Penge er værd, er dette en meget følelig Byrde. Det har ogsaa vist sig, at nu, da man kan frasige sig Mormonismen, uden at resikere Liv og Lemmer, nu er der mange, der falder fra. — Derved taber de ikke nogen borgerlig Rettighed, men de sparer betydelige Udgifter. — Der er desuden opkommen en Splittelse blandt selve Mormonerne, idet nogle forkaste Flerkoneriet og holder paa, at dette ikke hører med til den „rene" Mormonlære.

Et Tegn paa Tilbagegang er det ogsaa, at Mormonernes Antal ikke mere forøges. For 40 Aar siden udgjorde de 150,000, og der er ikke flere nu. Og dog er Fødslerne talrige, Dødsfaldene faa og Indvandringen af nye omvendte Mormoner betydelig. Det er altsaa klart, at Frafaldet maa være stort.

Demokrati.

Jeg fik forleden det Spørgsmaal: Hvad er Demokrati, og hvad vil Demokratiet? Der kan maaske være flere, hvem dette fremmede Ord volder noget Bryderi.

Demokrati er den Statsform hvor Folket selv har den højeste Myndighed. Det danner altsaa en

Modsætning til *Monarki*, hvor Myndigheden ligger hos en enkelt Mand, og til *Aristokrati* hvor det er en enkelt Samfundsklasse der har Magten. Alle disse Ord er oprindelig græske: Demokrati betyder: Folket hersker, Monarki: En hersker, og Aristokrati: De bedste, — det vil sige de fornemste, — hersker.

En Statsform kan være mere eller mindre udpræget demokratisk. Den mest udprægede demokratiske Statsform har man i Schweitz, hvor Lovene vedtages ved Folkeafstemninger. Men den almindeligste demokratiske Statsform er den, at Folket vælger Repræsentanter, som har mere eller mindre Indflydelse paa Lovgivningen — Hvor Folket selv vælger Statens Overhoved, er naturligvis dets Indflydelse paa Lovgivningen størst, især hvis Folket er økonomisk frit, og kan stemme paa sine Repræsentanter uden Frygt. Hvor der er et arveligt Kongedømme er Demokratiet altid indskrænket i sine Bevægelser. Men hvor Rigsdagen, — som i Norge, — kun bestaar af ét Kammer, der vil Kongedømmet næsten altid komme til at give efter for Folkestemningen. Det samme er Tilfældet hvor der er to Kamre, naar det folkevalgte Kammer i Tidernes Løb under haarde Kampe har tiltvunget sig den afgjørende Stemme. Dette er f. Eks. Tilfældet i England. Hvor der derimod, — som hos os, — ikke alene er et arveligt Kongedømme, men ogsaa et aristokratisk Landsthing, som ikke har lært at *frygte* det Folk der staar bagved det folkevalgte Kammer, der vil Demokratiet ikke kunne udrette noget af Betydning. Den eneste Maade hvorpaa Demokratiet kan faa Magten under saadanne Forhold, er at man *er bange* for det. Og vi fredelige Demokrater her til Lands, er ikke skikkede til at indgyde Rædsel, Det vil derfor blive et rent Slumpetræf, hvis vi nogensinde faar et sejrende Demokrati her i Landet, og naas næppe uden ved Hjælp af en demokratisk Konge som der i Reglen kun kommer én af i hvert Aarhundrede.

Det andet Spørgsmaal er: Hvad Demokratiet vil? Hertil er at svare, at Demokratiet vil det, som Folkets Flertal vil. Vil Folkets Flertal noget godt, saa vil Demokratiet noget godt, og har det Magten vil det føre det igjennem. Vil Folkets Flertal noget slet, saa vil Demokratiet noget slet, og har det Magten vil det føre det igjennem. Det gaar med et herskende Demokrati ligesom med enhver anden Hersker, at det vil sætte sin Vilje igjennem enten den er ond eller god. — Men Forudsætningen for at et Demokrati kan komme til at herske, er altid den, at Flertallet i Folket er frie, økonomisk uafhængige Mænd, der ikke kan kjøbes eller trues til at stemme mod sin Overbevisning. Thi hvor det er Tilfældet bliver enhver demokratisk Forfatning et Skin og en Skygge.

Friskarekrigen i Nørup.

Historien om „Slaverne“ der i 48 brød ud af Fængslet bekræfter fuldstændig Eventyret om Fjeren der blev til fem Høns. Medens man i det sydlige Jylland ikke vidste et Muk om dem, rustede Folk oppe i Jylland sig alle som en for med Embedsmændene i Spidsen at byde den forvorpne Skare en fortvivlet Modstand. Jo højere man kom mod Nord, des vildere blev Rygterne. Aldrig tror jeg har en saadan Folkeangst hjemsøgt Danmark. Stod man i det sydlige Jylland fri for denne paniske Skræk, fandt man derimod en anden Fjende, man agtede at kjæmpe imod, og denne Fjende eksisterede. Det var Friskarerne. Og om en Krig mod dem, en Landstorm, der gik i sin Mor, er det, jeg skal fortælle.

Man gjør „Friskarerne“ Uret i at kalde dem sammenløbet Pak, sammenløbne var de ganske vist, men Pak var det ikke. Der var mange „dannede Folk“ imellem, og Flertallet af dem, Haandværkere fra de tyske Byer, var gjennemgaaende begejstrede, opvakte unge Mænd. Slesvig-Holstenere var de naturligvis om en Hals, Danskforagtere ud til Fingerspidserne, og Fusentaster var de alle. Men de var i det hele hverken ondskabsfulde eller forvorpne. Rygtet har imidlertid overdrevet deres Bedrifter og deres svage Sider. Det hed sig saaledes, at de havde morderiske Tilbøjeligheder, vare uden Diciplin og uden alt Mod, undtagen naar de pralede.

Det sidste lagde Folk Mærke til, og da Friskarerne viste sig, begyndte Folk at slaa sig sammen for at gjøre Kaal paa dem. Saaledes ogsaa i Nørup Sogn ved Vejle. Pastor S. var paa den Tid Præst der og baade han og en ung Lærer C. vare ivrige Krigere. C. var Adjudant og paa samme Tid Hverver. Det lykkedes godt for ham, thi inden kort Tid stod hele Sognet under Vaaben. Alle Vaabenarter vare repræsenterede i en broget Forvirring. Gamle Geværer der ikke i 20 Aar havde lugtet Krudt saa's nu Side om Side med den blinkende Høtyv, Kontrollørsabler, der hidtil havde hængt fredelig paa Væggen susede i Luften som fordum Skræp. Samlingspladsen var nede ved en Aa, og det kom snart til at bære Præget af en Lejr, Brændevinsflasken klukkede, resignerede „Skaal“ og „God Taar“ lød fra Nabo til Nabo, mens Tanken om den sidste Taar gjorde Mælet tykt. Rundtenommerne vilde ikke rigtig glide; der var forventningsfuld Stilhed over alle. Imidlertid vilde man have udspioneret Fjendens Bevægelser, og til at foretage denne Tur blev Adjudanten valgt. Det var en Tur efter hans Ønske; det stille Lejrliv med den frygtelige Dødstanke tiltalte ikke ham, og da han tilmed holdt meget af at ride, var han ikke sen til at sætte sig paa en Hest og ride ad Egtved til. Han red lige ind i Løvens Gab, thi i Egtved Kro holdt en Afdeling af Friskarerne. Han lod som ingen Ting, mindst af alt gav han sig tilkjende som fjendlig Spion. I Kroen var en syndig Forvirring. I Stadsstuen og Køkkenet løb Kieler-Studenterne omkring, Handelskommiser slubrede Æggepunsch i sig, i Skjænkestuen opholdt de „gemene“ sig. Der var Skrædere og Skomagere alle i brogede, halvt civile halvt militære Uniformer. Nogle syede paa Tøjet, andre drak men gjorde alle en Støj, som kun Tyskere kan gjøre.

Imidlertid var Adjudanten færdig med sine Iagt-

tagelser og efter at have taget en særdeles venlig Afsked med Insurgenterne, sprængte han tilbage til Hæren. Her var alt tilsyneladende i bedste Stand, men man maatte alligevel savne det fornuftige i Israels Lovgivning, at nygifte Folk havde Lov til at gaa hjem fra Krigen, thi blandt disse var en Rebellion i Gang til Fordel for den hjemlige Arne, og efter en fornuftig Raadslutning enedes man om at permittere Hæren.

Saaledes endte den „nørupske Krig", og Anføreren mente det var godt, for Folkene havde dog løbet for det første Skud.

Pb.

De smaa Begyndelser.

Af *J. P. Kristensen-Banders.*

Naar vi ser, hvor smaat det i Grunden staar til med Menneskelivet paa Jorden: hvor lidt af den klare Sandhed, der endnu lyser fra de Tanker, der almindeligvis leves paa, og hvor svag den indbyrdes Kjærlighed endnu er i mange Hjærter, da kan vi gribes af Sorg, ja grue for, hvad Enden paa det hele vil blive. Som et Lys i Mørket fremdrog jeg for nylig den Tanke, at Verdenshøsten er ikke opgjort endnu, og at det dog i Grunden er *den*, Verdensaaret skal dømmes efter, og ikke efter, hvordan Vejr og Jord og Grøde tager sig ud paa en enkelt Plet i Tilværelsens store Rige, paa en enkelt Dag eller i et lille Øjeblik. Her vilde jeg gjærne vende Folks Øjne hen paa en anden Kjendsgjerning, som der er Trøst i.

Kjendsgjerningen er den, at *Udviklingen paa vor Jord gaar ud fra smaa Begyndelser.* Deri er Guds Tanker anderledes end vore, at vi nødig vil begynde helt smaat, men at han slet ikke krymper sig ved dette.

Fik en af os Almagt til at skabe en Verden, men forøvrigt stod med det Sind, vi i Reglen har nu, da tænker jeg, det skulde gaa stort til. Naar vi havde skabt en Jord, vilde vi sagtens ikke nøjes med mindre end nogle Tusinde Mennesker til at herske over den fra først af. Vi ynder at virke med de store Skarer lige straks, naar vi tager fat paa noget. Skal en af os holde et Foredrag eller en Prædiken, og der kommer kun en Snes Mennesker som Tilhørere, saa siger vi, at der var saa godt som ingen, og møder der blot to, ja da paastaar vi rent ud, at der kom slet ingen, og vi gaar gnavne fra det hele. Anderledes med Gud; den Menneskeslægt, som han vil skabe og opdrage til et saligt Samliv indbyrdes og med ham, den stiller han ikke fiks og færdig hen paa Jorden med et Almagtsord; men han gjør en lille Begyndelse med to Mennesker — bare to Mennesker, Adam og Eva, og dem tager han sig saa af med en Iver og Omhu, mod hvilken den Nidkjærhed, en Konge kan vise mod sine mange Millioner, er for intet at regne. Efterhaanden bliver Slægten stor; men dens Ondskab vokser ogsaa. Tilsidst er det kommet saa vidt, at kun den ene Mand Noah kan kaldes „en retfærdig Mand i sin Tid". Et Menneske vilde vel have sagt om Syndflodsætten, at med den var alt Lys paa Jorden slukt. Ikke saaledes med Gud; han fæstede sine Øjne paa Noah og bjærgede ham og hans nærmeste i Arken. Og nu begyndes der smaat igjen. Atter gaar det skjævt med det store Flertal; alt som Noahslægten gror til og bliver stor, fjærner den sig fra Gud. Da maa han kaare et enkelt Folk og samle sine Styrertanker om dette. Men hvor smaat tages der ikke fat her. Det er i tre Hyrdehjem, Israelsfolket grundlægges; saa lidet dette ser ud, skulde dog Grunden her lægges til en Velsignelse saa stor, at den kunde naa til alle Jordens Slægter. De tre Hjem blev til et Folk, som, selv da det var størst, alligevel hørte til Jordens mindste, og der var ikke sjælden Tider, da de fleste i dette Land raadnede op i alskens Daarlighed. I Akabs Dage fandt Profeten Elias, at han var den eneste, som ikke havde svigtet den gode Sag. Da lærte Gud ham at have Øje for Velsignelsen i de smaa Begyndelser. Han sagde ham, at de 7000, der ikke havde bøjet Knæ for Baal, maatte ikke overses. Hvem var saa de 7000? Saa vidt det kan skjønnes, nogle tarvelige Rester af den Højskolebevægelse, som Samuel havde faaet i Gang, og dertil Rekabitterne, nogle lidet „dannede", men rettænkende Totalafholdsmænd. — Saaledes kunde jeg blive ved at vise, hvorledes Guds Velsignelse var over de smaa Begyndelser og de smaatgroende Udviklinger i den gamle Pagts Dage.

Den nye Pagts Historie falder godt i Traad med de Vink, jeg har givet. Saa smaat som hvert et enkelt Menneskes Liv begynder, saa smaat begynder ogsaa Guds Søns eget Liv paa Jorden. Og underlig jævnt og simpelt og stilfærdigt tager han som trediveaarig Mand fat paa den Opgave at blive „*vor Herre*". Fristerens Raad gik ud paa, at han i et Øjeblik skulde underlægge sig alle Verdens Riger og al deres Herlighed. Han gik en anden Vej. Det blev ikke Folkets mægtige, som blev hans Disciple. Nej, saaledes faldt hans Ord, at kun Smaafolk i Sandhed kunde blive hans Nærmeste. Fire af hans Disciple var Fiskere, én var efter Sagnet Æseldriver, og én var Tolder; hvad Samfundsstilling de andre havde, kan vel ingen sige; men havde de hørt til Samfundets Spidser, var det nok ikke blevet glemt. Vi, som tror, at Himmeriges Rige skal blive det store Træ, der kan give Ly for alt ædelt Menneskeliv, vi maa aldrig glemme, at det havde til Udgangspunkt et lille Frø.

Der er en enkelt Straale af Lys, der udgaar fra Historiens mange smaa Begyndelser, som jeg gjærne vilde, at Folk skulde aabne deres Øjne for. Mangfoldige Mennesker naar aldrig at se den lille Begyndelse, de har været med i, vokse sig stor. Tværtimod maa mange med Sorg se, at det smaat begyndte synes at blive til slet ingenting. Under saadanne Forhold kan selv de bedste fristes til at tabe Modet. Lysstraalen ind i Mørket her er den Oplysning, at *vi fører vore Gjerninger med os, naar vi dør.* Enhver

sand og ærlig Stræben paa Jorden rækker ud over Tiden. Derfor kunde Jesus sige: „Gjører eder Venner ved Uretfærdighedens Mammon, saa at de, naar I skilles herfra, maa modtage eder i de evige Boliger.“ (Luk. 16, 9.) Dermed er det jo udtrykkelig sagt, at alt godt, som virker paa Jorden, har sin Betydning for Menneskelivets Udvikling i de evige Boliger. Intet af det, der duer, skal spildes. Selv det gode, der syntes at dø ud hos det enkelte Menneske, kan vel komme frem paany. Der er sagt med Rette, at vort aandelige Liv har en Dagside og en Natside. Meget, som forekommer os glemt og henvejret, kan dukke frem fra Sjælens Natside. Mon det ikke netop vil blive Tilfældet med alt, som hører den gode Udvikling til, og som til Tider tros at være dødt?

Jeg synes, at der for Øjeblikket er en Tilbøjelighed til at tabe Modet herhjemme. Mon det ikke skorter paa Syn for Velsignelsen i det smaa? Nogle finder, at Grundtvigs kirkelige Anskuelse næppe kan være sand. Den har nemlig ikke virket store Resultater endnu. Sandt nok maaske; men har ikke mange enkelte og mange smaa Kredse havt rig Glæde og megen Styke i den Oplysning, at „Troens Ord“ er et Ord fra Herrens egen Mund? Andre klager over, at vort politiske Liv kun har bragt os Ulykker i lange Tider. Der er meget sandt i Klagerne; men har alligevel ikke det politiske Liv i Danmark bragt Vækkelse, Foretagsomhed og alvorlige Samfundsidealer ind i mangt et Sind, mangt et Hjem, mange mindre og større Kredse? Jeg tror: Jo!

Naar Gud *begynder* smaat, kommer det nok af, at saaledes tjenes Sandheden bedst iblandt os; men naar det *gaar* smaat, da er Skylden vel tit vor Usselhed. Hovedsagen er imidlertid, at vi ikke stirrer os blinde paa, hvor lidt der er naaet paa de store Samfundsomraader, men takker for Guds Velsignelse, som den viser sig i det smaa og skrøbelige, og drevne af Taknemlighed gaar videre i vort lille Arbejde, visse paa, at de store Resultater nok skal naas en Gang.

Direkte og indirekte Skatter.

Skatter ere et nødvendigt Onde i et Samfund. — Det er et Onde, thi det er altid ubehageligt at skulle af med Penge, naar man ikke i samme Øjeblik faar et tilsvarende Vederlag for dem, saa man strax haandgribeligt kan overbevise sig om, at man har faaet noget for Skillingen. Men de ere et nødvendigt Onde, thi Samfundet har en Mængde Fællesudgifter til Ting, som kommer alle tilgode, men som man ikke sætter synderlig Pris paa, fordi man deler disse med alle andre, og derfor ikke tænker paa, hvor ubehagelig det vilde være, hvis man skulde undvære dem.

Der er nu to Maader hvorpaa Skatten kan opkræves, den direkte og indirekte Maade. Ved den direkte Skat forstaar man den, som ligefrem affordres os i Penge. Der kommer en Mand med en Regning, og vi betaler den. Og betaler vi ikke, saa bliver vi pantet. Den indirekte Skat opkræves derimod ad en Omvej. Vi gaar ind i en Butik og kjøber et Pund Sukker eller Kaffe, et Stykke Ost, eller en Beklædningsgjenstand, — kort sagt! en eller anden Ting, som vi paa ingen Maade kan undvære. Og naar vi saa gaar ud af Butiken igjen efter at have lagt Pengene paa Disken, saa har vi betalt Skat, og det mange Gange en høj Skat.

Den direkte Skat er ubehagelig; men den er ærlig. Den lister ikke Pengene ud af Lommen paa os uden at vi ved af det. Ganske aabent stikker den sin Næve i vor Pung viser os det Beløb den har taget, og lader os være i Fred til næste Termin. — Den indirekte Skat derimod er lumsk. Mange har ikke mindste Ahnelse om at de betaler den. Det er ikke mange Aar siden, at det var den almindelige Mening, at Smaafolk ingen Skat betalte. De troede det selv, og alle andre, som ikke særlig syslede med Politik og sociale Spørgsmaal troede det samme. Men hvergang den fattige Kone gaar hen og kjøber $^1/_4$ Pd. Sukker og $^1/_4$ Pd. Bønner, saa betaler hun ikke saa faa Ører i Skat. Men mange Gange har hun ikke mindste Ahnelse derom; thi hvad tænker den fattige Kone paa, at der er noget som hedder Told. — Det er det lumske ved den indirekte Skat, at den stjæler Pengene ud af Lommen paa Folk uden at de véd det, eller uden at de tænker over det. Den bilder Folk ind at de f. Ex. giver 30 Øre for et Pund Sukker. Men i Virkeligheden giver de kun 19 Øre for Sukkeret. De 11 Øre er Skat.

Den direkte Skat stræber efter at være retfærdig. Dens Maal er at ramme Skatteevnen; den vil tage meget fra den rige og lade den fattige slippe. Den er ligesom hine ædle Røvere, hvorom der undertiden fortælles, at de plyndre de rige for at give til de fattige. Den indirekte Skat derimod spørger ikke om Rigdom eller Fattigdom. Med samme Upartiskhed tager den et vist Beløb af de toldpligtige Varer der kjøbes, enten Kjøberen er Millionær eller han er nær ved at komme paa Fattigvæsenet. Den rammer ikke Folk i Forhold til deres Ejendom, men i Forhold til deres Forbrug. En fattig Mand med mange Børn, maa betale langt mere i indirekte Skat end en rig Mand, der vil leve sparsommeligt.

Den indirekte Skat viser endvidere sin Lumskhed derved, at de billigere Varer som bruges i store Mængder af den fattige Befolkning ere forholdsvis langt højere beskattede end de dyre Varer, som bruges af de rige. Sagen er den, at skal Tolden give et klækkeligt Udbytte, saa maa den særlig lægges paa de Gjenstande hvoraf der bruges mange. De rige udgjør altid et lille Mindretal af Befolkningen; selv om man i betydelig Grad forøgede Tolden paa Luxusgjenstande saa vilde Indtægten heraf ikke paa langt nær kunne naa op til de Beløb, som Tolden nu indbringer af de almindelige Nødvendighedsartikler.

Men nu spørger man, hvordan det da er gaaet til at denne lumske, uretfærdige indirekte Beskatning er bleven saa almindelig? Svaret er ganske simpelt. Det har altid været, og er endnu den Dag i Dag, de rige som regjere Verden. Og da det nu gjaldt om, ikke alene at faa de fattige til at betale største Delen af Skatterne, men tillige faa dem til at betale med saa lidt Vrøvl som muligt, — saa fandt man paa den indirekte Beskatning. Den tilfredsstillede nemlig alle billige Fordringer. Den tog Pengene til Statens Udgifter fra de fattige, og den tog dem paa en saa underfundig Maade, saa de ikke engang lagde Mærke til det. —

Hvis der stod en Politibetjent indenfor hver Urtekræmmers Dør, og hvis han saa, naar den fattige Kone havde været inde at kjøbe sit Pund Sukker, sagde til hende, at nu skulde hun betale en Mult paa 10—11 Øre fordi hun havde dristet sig til at kjøbe denne Gjenstand, og hvis den samme Scene gjentog sig hvergang hun havde været inde at kjøbe en Nødvendighedsgjenstand til sig, sin Mand, eller sine Børn, — saa vilde hun se meget surt til Betjenten, og hvis hun var en rask Kone vilde hun give knubbede Ord, og hun vilde, naar hun kom hjem ophidse Manden til Misfornøjelse med et saadant Optrækkeri. — Men nu betaler hun Skatten til en smilende Urtekræmmersvend, der ovenikjøbet glæder hende med at Sukkeret nu er faldet en Øre. Nu synes hun, hun faar det saa billigt. — Men naar det var rigtigt skulde hun have det 11 Øre billigere. — Sagen er den: Urtekræmmeren betaler først Toldafgiften for Sukkeret, han staar altsaa i Forskud for Skatten til Staten. Og saa, samtidig med at han faar sin Betaling for Sukkeret, — de 19 Øre, — saa opkræver han desuden de 11 Øre, som han har staaet i Forskud for, hos Kunden, — og maaske lidt til. Men Urtekræmmeren siger naturligvis ikke, at Sukkeret koster 19 Øre og Skatten er 11 Øre. Nej, han siger, at Sukkeret koster 30 Øre. Men det er ikke sandt; det koster kun 19; de 11 Øre er Skat.

Der er Folk der mener, at Djævelen er allevegne paa Spil. Men dengang de rige opfandt den indirekte Beskatningsmaade, da gjorde han aabenbart et af sine Mesterstykker. Thi saadan at faa Folk, der næppe har det daglige Brød, til at betale den væsentligste Del af Skatterne, det maa glæde selve Fandens Oldemoder.

Den direkte Skat er let og billig at opkræve, den indirekte Skat vanskelig og dyr. For at opkræve Told skal der oprettes et vidtløftigt Toldvæsen. Grænserne skal bevogtes godt for at man ikke skal indsmugle forbudne Varer, Skibe fra fremmede Lande skal undersøges, ja, hvert et Menneske, der stiger i Land skal lade sin Kuffert gjennemrode, mulig lade sin Person undersøge. Men alt dette kræver et stort Personale, ved hvis Lønning en stor Del af Toldintægterne opsluges.

Af alt dette fremgaar, at Bestræbelserne maa gaa i Retning af at afskaffe den indirekte Beskatning og afløse den med den direkte.

Meddelelser.

Skovbrugsskolen ved Fredensborg (Silkeborg). Ved den ved Udgangen af Skoleaaret 1887—88 afsluttede Afgangsprøve dimitteredes 6 Elever, alle med Karakteren „meget duelig". — Undervisningen har ligesom de tidligere Aar omfattet følgende Fag: Dansk, Skrivning (herunder ved Bedømmelsen tillige indbefattet „Orden med skriftlige Arbejder"), Regning, Landmaaling, Nivellering, Jordarbejder, almindelig Naturhistorie, Skovens Naturhistorie, Skovbrugslære, Skov- og Jagtlovgivningen, Regnskabsføring og Jagt. — Undervisningen i Skolen maa nærmest kaldes „tvungen", idet Eleverne ere pligtige til at møde i hver Undervisningstime og i et og alt rette sig efter Skolens Ordensreglement saavel i som udenfor Undervisningstimerne samt nøje følge de dem foreskrevne disciplinaire og Subordinationsregler. — Ved Afgangsprøven gives der Karakterer dels af to af Statens Forstmænd og dels af vedkommende Lærer — de første paa Grundlag af Elevernes hele Optræden under Kursuset hvorved saavel deres virkelige Kundskaber som deres Evne til at benytte dem blive prøvet, og Ulemperne ved Eksamenstilfældigheder reduceret betydeligt. — Ingen Elev kan blive dimitteret fra Skolen, med mindre han i sit Modersmaal mindst har erholdt Karakteren „godt". — For at Eleverne kunne faa Lejlighed til at gjøre sig bekjendt med Hedeplantningen, vil en Del af Kursuset falde i Midtjylland. Paa Grund af Skolens Flytning til Nordsjælland sluttede Kursuset noget senere end paaregnet, hvorfor det nye Kursus ikke begynder før til Februar. For øvrigt vil Skolen blive ledet efter omtrent samme Plan som hidtil.

Forskjellige Lægers Udtalelser om Afholdssagen. *Den berømte norske Læge Dr. Oscar Nissen*, der i mange Aar har virket som en af Afholdssagens ivrigste og utrætteligste Forpæmpere, skriver om hvorledes Alkoholen fremtvinger Tørst følgende: „Alkoholen opholder sig paa sin Rundtur gjennem det menneskelige Legeme, længst der, hvor den træffer det mest vandholdige Organ. I Forhold til som Alkoholen er fortyndet, suger den Vandet i det organiske Væv, som den kommer i Berøring med, mer eller mindre til sig, hvorved dette udtørres og derfor er det, at de som nyde spirituøse Drikke, baiersk Øl m. m. i Virkeligheden drikke meget mere Vand end de, som skyer Brugen af berusende Drikke, idet den Tørst, som det i baiersk Øllet m. m. indeholdende Kvantum Alkohol fremtvinger, driver dem til at drikke mange Gange mere, end det ellers blev fornødent. Alkoholen kan saaledes netop ikke slukke Tørsten, men fremkalder tvertimod uundgaaelig Tørst. Baiersk Øl indeholder som bekjendt cirka 5% Alkohol og 2 a 3% Næringsstof, Resten Vand."

Professor, Dr. med. Engelsted udtalte den 4de Sept. 1882 i Borgerrepræsentationen blandt andet følgende: „Den Ødelæggelse, som overdreve Nydelse af Alkohol, *selv uden Beruselse*, bevirker, omfatter

hele Personen og alle hans Organer. — Først og fremmest bliver Blodet forgiftet, saa at denne Væske istedetfor at være virksom til Organernes Ernæring, bliver et Middel til deres Ødelæggelse. Lidt efter lidt foregaar Forandring med næsten alle Legemets Organer, idet deres Bygning bliver forstyrret ved Afsætning af usædvanlige store Fedtmasser, herved blive flere vigtige Organer, f. Ex. Leveren og Nyrerne ude af Stand til at udføre deres Virksomhed fuldstændig eller paa rette Maade, og andre Organer, saasom Musklerne og Hjertet blive svækkede, idet de tildels blive omdannede til Fedt." — Alkohol er ligesaa virksom en Sygdomsaarsag, som alle de andre Sygdomsaarsager, vi kjende, tilsammen.

Dr. med. A Selle (holdt i Rude-Eskilstrup Skole d. 6. Dec. 1887) et Foredrag, hvoraf vi gjengive følgende: „*Danmark staar højest hvad Drikfældighed angaar.* — At byde sine Gjæster en Snaps er en daarlig Vane, som bør brydes ligesom andre daarlige Vaner. Spiritus er aldeles overflødig! Jeg ved af egen og andres Erfaring, at den ædruelige fuldkommen eller bedre kan holde ud med den, der styrker sig ved Spiritus. I mange Lande var der indrettet Drankerasyler, der gik ud paa at afvænne fra Drikkeriet og at vænne til god Beskjæftigelse og god Omgang. Der har været Tale om, at en Læge vilde indrette et saadant Asyl paa Anholt. Samfundet burde have Myndighed til at berøve Folk Friheden til at ødelægge sig selv og andre ved Drikkeri, f. Ex: ved at sende Drankere til et saadant Asyl. Bag efter vilde de være taknemmelige derfor. — Ethvert Middel, der kan bidrage til at hæmme Drikkeriet, bør benyttes. —

Vi bør huske, at Drankeren er et ulykkeligt Menneske, der skal betragtes og behandles som saadan, og navnlig maa vi lægge af at more os over ham. Drikkeriets Afskaffelse vil blive til Gavn og Glæde for os alle." — —

Præster og Læger burde virke mere end hidtil for Afholdssagen eller mod Misbrugen af spirituøse Drikke. —

Den berømte Dr. Boués har skrevet en Afhandling om det farlige ved at drikke Bajerskøl. Det paavises deri: 1) At Bajerskøl sløver og slapper Muskelfibrene og fremkalder snart Rus, snart Sygdomsdispositioner, ganske ejendommelige for Folk, som endnu ikke have gjort Brugen af denne Drik til Vane. 2) Nydt jævnlig i maadelig Mængde besværliggjør det Fordøjelsen, driver paa Stoludtømmelserne og foraarsager i Længden Forstyrrelser i Tarmkanalen, som ogsaa akute Kongestioner til Lunger og Hjerte. —

3) Langvarig Misbrug af Bajerskøl frembringer alvorlige Affektioner af det animale og vegetabile Livs Nervecentrer. —

Kjøbenhavns Aftenskole
Vesterbrogade 15.
Teknisk-, Handels-, og Examens-Institut
til
Maskinistexamen
1. og 2. Del,
Officer- & Underofficers-
skolerne
af **Hæren og Søværnet** samt
Præliminærexamen.
OBS.
Forespørgsler besvares
af
L. J. Hoffmeyer,
Skolens Forstander.

Unge Mennesker fra Landet kan faa Kost og Bolig i vort Hjem, Jyllandsvej 19, Frederiksberg.
Jens Peder Sandbo

Kjøbenhavns Højskoleforenings
Gjæstehjem,
Helgolandsgade 14,
(tæt ved Banegaarden).
Hyggelige Værelser for **Tilrejsende** 1 Kr. pr. Døgn. Nogle Værelser med fuld Kost kan faas **maanedsvis.**
Harald Holm.

Bager søges.
Pladsen som Bager i Ousager Fællesbageri bliver ledig til 1. Maj dette Aar.
Nærmere Oplysninger om Løn m. m. faas ved Henvendelse til K. Mortensen, Skovholm Mølle pr. Lejre St. inden d. 14. Februar.

For 1 Kr. 100 Ark Brevpapir og 100 Konvoluter. Extra godt. Forsendes fra *I. Knudsen*, Skive.

Vestbirk Højskole
ved Horsens aabnes for Piger 3. Maj. Undervisningen ledes af undertegnede sammen med 1 Lærerinde, 3 faste Lærere og 1 Timelærer.
Kristine Nielsen. Grønvold Nielsen.

Pige søges.
En Pige kan faa Tjeneste hos os til 1. Marts.
Henning Jensen,
Virginiavej 9, Frederiksberg.

ENHVER SIT.

Redaktører: Henning Jensen og Kristensen-Randers.

„Enhver Sit" behandler politiske, sociale og kristelige Spørgsmaal.
Udgaaar hver Torsdag Aften til en Pris af 1,25 Øre Kvartalet.
Demokratiske Foreninger, som bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat
Bekjendtgjørelser 10 Øre Linjen. Rabat gives for Bekjendtgjørelser, der indrykkes mindst tre Gange.
Bladet kan bestilles hos Landpostbudene eller paa Postkontoret.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.** Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.